

J. Joseph Hewitt, Jonathan Wilkenfeld & Ted Robert Gurr (red.): Peace and Conflict 2008 (Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland) *Boulder/Londen: Paradigm Publishers, 2008; iv + 140 blz.; \$ 22,95 (pbk); ISBN 978-1-59451-400-5/401-2*

In elf essays gaan de medewerkers aan deze bundel (de meesten verbonden aan de Universiteit van Maryland) na welke ontwikkelingen de stabiliteit van de staten in de wereld op dit moment bedreigen. In het eerste deel presenteren de redacteuren een reeds vroeger ontwikkeld maar bijgewerkt 'peace and conflict instability'-register, waarin de staten worden gerangschikt naar 'toekomstige risico's' die zij voor de stabiliteit in de wereld opleveren. In dat zelfde deel worden de trends nagegaan in 'global conflict, 1946-2005', zoals die welke betrekking hebben op het democratiseringsproces en zelfbeschikkingsbewegingen. Het blijkt dat in diverse staten 'democratisering' vaak meer een vorm is van 'anocracy' – een 'incoherente menging' van autoritaire en democratische trekken. Het bestaan van '49 anocratic policies' is 'zorgwekkend', omdat zij als groep veel meer dan volledige democratieën of autocratieën vatbaar zijn voor politieke instabiliteit, gewapend conflict, terroristische aanvallen en internationale crises. In het tweede deel worden meer specifieke bedreigingen van de stabiliteit van staten als het ware 'geturfd'. De essays in dit deel dragen titels als: 'Global Terrorism and Failed States', 'Ethnopolitical Violence and Terrorism in the Middle East', 'Unstable States and International Crisis', 'Mass Killing of Civilians in Time of War, 1945-2000', en 'International Peace Keeping'. Steeds wordt nagegaan of bepaalde ontwikkelingen die de stabiliteit van staten bedreigen,

de laatste tijd zijn toe- of afgenomen. Ook al zijn de gewapende conflicten als gevolg van internationale crises afgenomen, er zijn meer staten dan vroeger bij gewapende conflicten betrokken en er sterven meer burgers in de huidige burgeroorlogen dan bij vroegere gewapende conflicten (zie o.m. Darfur). Actieve internationale vredesoperaties zijn in aantal toegevoegd. Terrorisme vormt op zich zelf niet de ernstigste toekomstige bedreiging van de internationale veiligheid. Een veel grotere bedreiging van de veiligheid van mens en staat is de invloed van een 'set of associated hazards', samengevat in de term 'conflictsyndroom': 'The evidence presented in this volume leads us to conclude that high-risk states are simultaneously politically unstable, challenged by rebels and terrorists, tempted to resort to mass killings of civilians, and enmeshed in international crises.' Er zijn voorspelbare entrees in dit syndroom, maar geen duidelijk gemarkeerde uitgangen. In een appendix treft men een overzicht, beschrijving en typering aan van de 25 belangrijkste gewapende conflicten in de wereld per 1 december 2005. (F.v.d.B.)

Wim Kortenhoeven: HAMAS. Portret en achtergronden.

Soesterberg: Uitgeverij Aspekt, 2006; 265 blz.; 17,95 euro ISBN-10 (13): 90-5911-294-6 (978-90-5911-294-0)

Auteur, verbonden aan het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI), analyseert in deze studie de wortels en de historische, etnische en geografische achtergronden van Hamas. Deze Islamitische Verzetsbeweging, geschetst als de terroristische vertakking van de internationaal opererende Moslim Broederschap, werd in december 1987 opgericht. Het

boek is geschreven 'rond het Hamas-handvest'. Dit werd in januari 1988 in het Arabisch gepubliceerd en men vindt daarin 'de doelstellingen, tactieken en strategieën van Hamas (en in een breder kader die van de Moslim Broederschap) gedetailleerd (...) vastgelegd.' (blz. 13) De periode waarover de auteur zijn licht laat schijnen, loopt tot januari 2006, toen Hamas de democratisch verlopen verkiezingen voor de Palestijnse Wetgevende Raad won en 'het terrorisme aan de macht kwam'. Te zamen met een chronologie van relevante historische en politieke feiten, inclusief de talloze terreurdaden van de kant van Hamas, schetst auteur een portret van een nietsontziende, antisemitische en onverzoenlijk islamitische groepering. In het hoofdstuk 'Hamas, Nederland, de EU en de VS' (blz. 167-183) hekkelt hij de lankmoedige houding van o.m. Europa jegens Hamas. Ondanks de door Hamas verkondigde doelstellingen jegens Israël (de vernietiging van de Joodse staat) en tegen het Joodse volk en de bloedige aanslagen, heeft het tot eind 2001 geduurd 'voordat de Europese Unie Hamas als terroristische organisatie wilde aanmerken en als zodanig behandelen' (blz. 168). Gezien de doelstellingen van de Broederschap in het algemeen en van Hamas in het bijzonder – zie de talloze uitspraken dat Hamas morgen zal heersen op aard en dat 'de jihad voor Allah de weg is van de waarheid en de weg naar de verlossing' – zou Kortenhoeven het een fatale fout vinden Hamas te helpen *salonfähig* te worden. Hamas en andere extremistische organisaties hebben een wereldomspannende agenda en de Joodse staat Israël bevindt zich in de frontlinie van een oorlog die ook tegen het westen wordt gevoerd (blz. 207-210). In een hoofdstuk 'documenten' vindt men onder meer belangrijke punten uit de statuten

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg. Bijdragen aan deze aflevering werden verzorgd door Mira Scholten (M.S.), studente internationaal recht aan de Universiteit van Amsterdam en stagiaire bij het *Clingendael European Studies Programme* (CESP); en door Fenna van den Burg (F.v.d.B.).

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website: www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

van Al-Fatah, de VN-resolutie 242 van 22 november 1967 en de belangrijkste passages uit de 'Routekaart voor de Vrede' van 2003 en de kanttekeningen die Israël daarbij maakte. (F.v.d.B.)

**D.M. Curtin & P.A. Nollkaemper (red.):
Netherlands Yearbook of International Law 2006.**

*Den Haag: Stichting T.M.C. Asser Instituut, 2007; 586 blz.; \$ 125,-
ISBN 978-90-6704-257-4*

Het *Netherlands Yearbook of International Law 2006* is een jaarlijkse uitgave van het Asser Instituut voor internationaal recht, dat sinds 1970 het jaarboek publiceert. Het boek bestaat uit twee delen: artikelen over de meest recente ontwikkelingen in het internationaal recht en de relatie tussen het Nederlandse en het internationaal recht. De vier artikelen van het eerste deel behandelen de huidige meest relevante thema's betreffende het internationale recht, zoals nationaal versus internationaal recht; de banden tussen de EU, de VN en het internationaal recht; de wetgevingspraktijk in het internationaal recht; en de rechten van inheemse volkeren. Het tweede en grotere deel van het jaarboek gaat over de Nederlandse ontwikkelingen op internationaal-rechtelijk terrein. Dit deel bevat, zoals gebruikelijk, de Nederlandse parlementaire praktijk voor 2004-2005; de ontwikkelingen in 2005 van internationale verdragen waarvan Nederland lid is; Nederlandse nationale wetgeving en jurisprudentie van 2005, waarbij het internationaal recht een rol speelt; alsmede een overzicht van relevante Nederlandse juridische publicaties in 2005. (M.S.)

Bert Bomert, Theo van den Hoogen & Ramses A. Wessel: Jaarboek Vrede en Veiligheid 2006. Internationale veiligheidsvraagstukken en het Nederlands perspectief.

*Amsterdam: Rozenberg Publishers, 2006; 313 blz.; 22,50 euro
ISBN: 978-90-5170-855-4*

Drieëntwintig auteurs verbonden aan diverse onderzoeksinstituten in Nederland (medewerkers van Instituut Clingendael zijn rijkelijk vertegenwoordigd) werkten aan dit Jaarboek mee. Het bevat 16 essays die een groot aantal actuele onderwerpen, ontwikkelingen en pijnpunten analyseren op het terrein van vrede en veiligheid, zoals de NAVO-operatie in Afghanistan (Rob de Wijk), de kwestie-Europa, Turkije en Cyprus (Theo van den Hoogen & Hester Menninga) en (in het kader van de non-proliferatie en de multilaterale orde) de kwestie-Iran (Paul Rusman). Andere onderwerpen die aan de orde komen, zijn het Amerikaanse veiligheids- en defensiebeleid in 2006 (Kees Homan), Rusland en zijn nabuurlanden (André Gerrits & Max Bader) en de ontwikkeling van de (Nederlandse) publieke opinie op diverse internationaal-politieke gebieden (Philip Everts & Ruben Loose). Ook problemen zoals de gevaren van de 'outsourcing' van VN-vredesoperaties (Ann Pauwels), de kosten verbonden aan de politieke transities in landen van sub-Sahara Afrika (Ulrich Mans & Pyt Douma), de stand van zaken in Irak (Robert Soeterik) en die met betrekking tot het Israëlisch-Palestijns conflict (Lambrecht Wessels) komen aan bod. Redacteur Bert Bomert, verbonden aan het Centrum voor Internationaal Conflict-Analyse & Management van de Radboud Universiteit Nijmegen,

sluit dit interessante en goed gedocumenteerde Jaarboek 2006 af met een overzicht van recente literatuur op het terrein van Vrede en Veiligheid. (F.v.d.B.)